

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_32_INOVACE_C15_ČJ9_SLOVESNÁ_TŘÍDA_A_VZOR

Název:	Slovesná třída a vzor
Autor:	Mgr. Zuzana Homolová
Škola:	Základní škola a Mateřská škola při lázních, Velké Losiny
Předmět/ročník:	Český jazyk/9. ročník
Datum vytvoření :	Září 2012
Anotace:	Slovesná třída a vzor – výklad, nepravidelnosti, určování, tvary sloves, rozkaz

Slovesná třída a vzor

Český jazyk

MLUVNICKÉ KATEGORIE sloves

◎ TŘÍDA a VZOR

- dle zakončení **3.os. č.j. času přítomného** (on ... = dělá, prosí aj.)

TŘÍDA	Zakončení 3.os.j.č.	VZORY	Minulý čas / rozkaz
I.	-e	tvrdé: nese, bere měkké: maže, peče, tře	nesl, bral mazal, pekl, umřel Maž! Umři!
II.	-ne	tiskne, mine, začne	tiskl, minul, začal
III.	-je	kryje, kupuje	kryl, kupoval
IV.	-í	prosí, trpí, sází	prosil, trpěl, sázel Trp! Sázej!
V.	-á	dělá	

Urči slovesnou třídu (nadepiš číslo)

4.

házet, číst, hlídat, lít, tvořit, chovat, začít,

schnout, trvat, usnout, zrát, psát, třít, hořet,

nést, sít, spořit, hrát, vanout, jet, čistit,

zvedat, sít, sednout, drtit, volat, lovit

Řešení: 4,1,5,3,4,5,2 - 2,5,2,3,1,1,4 – 1,3,4,3,2,1,4 - 5,3,2,4,5,4

URČOVÁNÍ VZORU - 1. slovesná třída (-e)

(3.os., č.jedn., č.přít. => koncovka -e)

	Č.přít.	Č.min.	Rozkaz
> před -e souhláska tvrdá nebo obojetná			
<u>Vzory</u> <u>tvrdé</u>	nes-e	nesl	
	ber-e	bral	
> před -e souhláska měkká			
<u>Vzory</u> <u>měkké</u>	maž-e	mazal	maž!
	peč-e	pekl	
	tř-e	třel	tři!

NEPRAVIDELNOSTI - 1. slovesná třída

- ⊙ **vz. maže - maži/u, maží/ou** (stejně další slovesa zakonč -ž, -š, -č)
- ⊙ **některá slovesa tvary i podle vzoru dělá (5.tř.)**
 - **větš.sloves vz.maže (hryžu/zám, hryž/ej)**
 - **někt.slovesa vz.bere zakonč. -p, -b, -m, -v**
(sypu/ám, syp/sypej)

ale jen skřípej, dřímej, kývej,...(jako dělej)
- ⊙ **vz.peče může mít 2 tvary -přít.kmen zakonč.na-ž**
(mohu/můžu, pomohu/pomůžu,..)
- ⊙ **infinitiv 2 tvary (péci/péct, moci/moct,...)**

Rozliš vzory tvrdé a měkké

Přiřaď slovesa 1.třídy ke vzoru

DŘÍT

NESE

VÁZAT

TÉCT

BERE

SETŘÍT

SYPAT

MAŽE

BRÁT

LÉZT

PEČE

VÉZT

PSÁT

TŘE

KVÉST

TLOUCI

LÁMAT

OPŘÍT SE

VLÉCT

Podle určeného vzoru dopiš další sloveso

<u>číst</u>	bere – plakat peče – vázat nese > psát
<u>psát</u>	umře – sypat maže – mlít peče – dřímat
.....	bere – dřit nese – setřít maže – opřít se
.....	maže – tlouct umře – utéct bere – téct
.....	maže – drát se nese – lámat peče – jet
.....	bere – řezat maže – plakat nese – česat

.....	umře – kvést maže – vézt bere – zamést
.....	bere – přitlouct peče – téct nese – vléct
.....	peče – otevřít nese – opřít se maže – dřit
.....	maže – přitlouct umře – obléct bere – utéct
.....	peče – přijít nese – hníst maže – řezat

Poslední slovo:

Podle určeného vzoru dopiš další sloveso - řešení

<u>číst</u>	bere – plakat peče – vázat nese > psát
<u>psát</u>	umře – sypat maže > mlít peče – dřímat
<u>mlít</u>	bere > dřit nese – setřít maže – opřít se
<u>dřit</u>	maže – tlouct umře > utéct bere – téct
<u>utéct</u>	maže – drát se nese – lámat peče > jet
<u>jet</u>	bere > řezat maže – plakat nese – česat

<u>řezat</u>	umře – kvést maže > vézt bere – zamést
<u>vézt</u>	bere – přitlouct peče – téct nese > vléct
<u>vléct</u>	peče > otevřít nese – opřít se maže – dřit
<u>otevřít</u>	maže – přitlouct umře > obléct bere – utéct
<u>obléct</u>	peče > přijít nese – hníst maže – řezat

Poslední slovo: **PŘIJÍT**

2. slovesná třída (-ne)

Vzory	Č.min.	Rozkaz	
tisk-ne	tiskl		někt. pískl i písknul
mi-ne	minul		
zač-ne	začal	Začni!	někt. najal i najmul ťal/tnul, žal/žnul

3. slovesná třída (-je)

Vzory	Č.min.	Rozkaz
kry-je	kryl	
kupu-je	kupoval	

☞ Přiřad' ke vzoru: hrnout, rýt, utnout, bojovat,
lusknout, mýt, načnout, milovat, zhynout, set, risknout

4. slovesná třída (-í)

Vzory	Č.min.	Rozkaz
pros-í	prosil	
trp-í	trpěl	Trp!
sáz-í	sázel	Sázej!

5. slovesná třída (-á)

Vzory	Č.min.	Rozkaz
děl-á	dělal	Dělej!

🧠 Přiřad' ke vzoru:

rýt, volat, bojovat, mýt, mávat, milovat, set, radovat se

Urči slovesnou třídu a vzor

infinitiv	3.os.,č.j.,přít.čas	sl.třída	vzor
Př.: lézt	(on) leze	1.	nese
zvonit			
kázat			
lehnout			
rozhodovat			
kutat			
plést			
kypět			
třít			
načit			
hřát			
tápat			
scházet			
linout se			
séct			

Slovesné tvary

- Po ránu se sám ani (nečesat)
- Nevím si rady s dětmi, které pořád (plakat)
- Baví mě sledovat reakce lidí, kterých se něco (tázat)
- Kamarádi mi snad (pomoci).....
- Ještě se musím (převleče > infinitiv)
- Zpěváci byli (přijmout) kladně.
- O dušičkách jsou (zažehnout) všechny svíčky.
- Auto nebylo (odcizit)
- Máma má strach, že jsem málo (obléct)
- Zloděj byl (dopadnout a zatknout).....
- Tyhle boty už (neobout).....
- Počkáme, až hodiny (odbit) poledne.
- Všichni kamarádi mi (psát)
- Požár byl (uhasit)
- Všechny knihy mám už (přečíst)
- Rybník byl na jaře (vyčistit)
- Zítra se (dovědět) o svém úspěchu.
- Počkejte až těsto (nabýt)

Rozkaz

- ⦿ nezávodit -
- ⦿ přijít -
- ⦿ dokázat -
- ⦿ roztlouct -
- ⦿ provádět -
- ⦿ těšit se -
- ⦿ rozumět -

Použité zdroje: vlastní práce autora